

part of the conceptual content of preposition; therefore the category of goal is not crucial for prepositions.

Key words: preposition, image schema, trajector, landmark, semantic network, cognitive mechanism.

УДК 811.161.2'366(075.8)

Л. І. Хаценко,

*канд. філол. наук, доц.,
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова,
доцент кафедри української мови*

ЗМІНИ СЕМАНТИЧНОГО НАПОВНЕННЯ СЛОВОТВІРНИХ ТИПІВ ВІДДІЄСЛІВНИХ ІМЕННИКІВ ІЗ СУФІКСАМИ -ИЦ(Я) ТА -ИН(И)

У статті розглядаються питання семантичних зрушень у складі двох словотвірних типів віддієслівних іменників. Поява подібних семантичних зрушень тісно пов'язана із виходом із вжитку застарілих слів та появою нових слів. Для аналізу особливостей семантичної динаміки віддієслівних іменників із суфіксами **-иц(я)** та **-ин(и)** було залучено матеріали двох словників: «Словаря української мови» за ред. Б. Грінченка (XIX ст.) та «Словника української мови» в 11-ти томах (XX ст.).

Ключові слова: словотвірний тип, словотвірне значення, семантична динаміка, віддієслівні іменники.

Сучасній системі словотворення української мови властиві такі закономірності:

1. Зростання аглютинативності в семантиці та структурі похідного слова, яке знаходить вираження шляхом втрати багатозначності словотвірних морфем, а також виявляється у зменшенні кількості чергувань на стиках морфем, зменшенні кількості аломорфів та зростанні інтерфіксації. Спостерігається також зменшення кількості похідних варіантних утворень та варіантів морфеми.

2. Швидкий розвиток такого способу словотворення, як аббревіація, а також зростання кількості слів, утворених за допомогою словоскладання, основоскладання та з допомогою основоскладання і суфіксації, усічення за зразком аббревіації.

3. Тенденція до зростання продуктивності та регулярності не лише продуктивних і регулярних словотвірних типів, але й типів непродуктивних та нерегулярних. Це, в свою чергу, призводить до зростання спеціалізації словотвірних засобів.

4. Посилення стилістичного розмежування словотвірних засобів.

5. Зростання змін семантики словотвірних типів під впливом змін у колі часткових словотвірних значень, властивих цим словотвірним типам.

Словотвірний тип (СТ) – одне з основних понять словотвору. СТ – це ряд похідних слів, які належать до однієї частини мови і характеризуються наступними словотвірними ознаками: а) похідністю від слів однієї частини мови; б) спільним способом словотвору; в) спільним словотвірним значенням; г) тотожним словотворчим формантом.

Словотвірне значення (СЗ) у похідних словах – це узагальнене, спільне для певного лексико-семантичного розряду слів значення. Так, слова читач, перекладач, оглядач, доповідач належать до одного словотвірного типу, бо всі вони утворені від дієслів (читати, перекладати, оглядати, доповідати), мають спільний формант – суфікс **-ач**, спільне

загальне словотвірне значення «носій процесуальної ознаки», усі ці деривати утворені суфіксальним різновидом морфемного способу. СТ можуть бути продуктивними і непродуктивними, регулярними і нерегулярними. Продуктивним буде СТ, що є незамкненим рядом похідних і поповнюється новотворами. Регулярним буде СТ, до якого входить значна кількість дериватів. Загальне СЗ властиве словотвірному типу. Це узагальнене значення, спільне для певного лексико-семантичного розряду слів, яке є результатом впливу категоріального значення форманта на категоріальне і лексичне, тобто лексико-граматичне, значення мотивуючого слова. У межах загального СЗ можна виділити часткові СЗ. Загальне СЗ – більш абстрактне, часткове СЗ – більш конкретне, максимально наближене до лексичного значення слів. На основі часткових СЗ у межах СТ виділяються словотвірні підтипи (СП). Наприклад, у межах СТ віддієслівних іменників із загальним СЗ «носій процесуальної ознаки» можна виокремити такі часткові СЗ (а на їхній основі – наступні СП): «особа – виконавець дії, названої мотиватором», «особа – носій процесуальної ознаки, названої мотиватором», «неістота, з допомогою якої виконується дія, названа мотиватором», «неістота – носій процесуальної ознаки, названої мотиватором», «тварина – носій процесуальної ознаки, названої мотиватором», «істота – носій процесуальної ознаки, названої мотиватором», «особа – об'єкт і результат дії, названої мотиватором», «неістота – об'єкт, процес і результат дії, названої мотиватором», «тварина – об'єкт і результат дії, названої мотиватором», «істота – об'єкт і результат дії, названої мотиватором», «місце дії, названої мотиватором».

Вихід із ужитку застарілих слів веде до зменшення продуктивності та регулярності СТ (і СП). У деяких випадках зі складу СТ можуть зникати цілі СП, яким властиві певні часткові СЗ, що призводить до суттєвих семантичних зрушень у межах СТ.

Об'єктом нашого дослідження є два СТ віддієслівних іменників – СТ віддієслівних іменників із суфіксом **-иц(я)** та СТ віддієслівних іменників із суфіксом **-ин(и)**. **Предмет** дослідження – функціонування двох названих вище СТ в українській мові ХІХ – ХХ століть.

Джерельну базу становлять «Словарь української мови» за ред. Б. Грінченка та «Словник української мови» в 11-ти томах (СУМ). **Фактична база** дослідження – 290 віддієслівних іменників із суфіксами **-иц(я)** та **-ин(и)**.

Мета роботи – здійснити спостереження над семантичними зрушеннями у складі СТ віддієслівних іменників із суфіксом **-иц(я)** та СТ віддієслівних іменників із суфіксом **-ин(и)**.

У другій половині ХХ ст. СТ віддієслівних іменників із суфіксом **-иц(я)** і загальним СЗ «носій процесуальної ознаки» втрачає деривати, що були наявні у середині ХІХ ст. і характеризувалися такими частковими СЗ (Примітка: зіставляються деривати-лексеми (або окремі семми багатозначних дериватів-лексем), наявні у «Словарі...» за ред. Б. Грінченка (ХІХ ст.) і у СУМі (ХХ ст.). Арабська цифра-індекс у правому нижньому кутку за дериватом вказує на порядковий номер даної семми у словниковій статті «Словаря...». Розмежування явищ словотвірної омонімії передається за допомогою арабських цифр-індексів перед словами):

1. «неістота, з допомогою якої виконується дія, названа мотиватором»:
²ВІШАЛЬНИЦЯ – висїлиця; ГВАДЖЕНИЦЯ (ГЛАДЖЕНИЦЯ) – трепалка, снарядь для трепання льна, пеньки; ГОЙНИЦЯ – целебное средство; ЗАБІЙНИЦЯ – снарядь для убивання хорька; КАЛЯНИЦЯ – деготь, стекающий изъ колесъ; ²КІТВИЦЯ – доски, по которымъ скатывають возъ, чтобы поставитъ его на дубъ при перевозкѣ на другую сторону рѣки; КРАВАЛЬНИЦЯ – дощечка у сапожниковъ, на которой режуть товаръ и выстругиваютъ гвозди; ЛАМАНИЦЯ – трепалка, снарядь для трепання льна, пеньки;

ПОМІРНИЦЯ – бочка, в яку ссыпають зерно мельнику; ХОДИЛИЦІ (ХОДИЛЬНИЦІ) – ходули; ЧМОВХАЛЬНИЦЯ – трепалка;

2. «неістота – носій процесуальної ознаки, названої мотиватором»: БОВТИЦЯ – 1) подв'язка кь серыгъ, 2) кисть на шнуркѣ для украшенія гуцульской шляпы или верхней одежды, 3) металлическая цѣпочка, украшающая кожаный поясъ гуцула, 4) медный кружокъ, родъ пуговицы, употребляемый... для украшенія гуцульскихъ кожаныхъ сумокъ, ремней, сбруи и пр.; ПИЙМИЦЯ – участники свадьбы, отправляемые отъ жениха за невѣстой; ²ПОМИНАЛЬНИЦЯ – одна изъ четырехъ осеннихъ субботъ, въ которыя поминаются умершія подаваніемъ священнику «на часточку»...; РОСХІДНИЦЯ – угощеніе, устраиваемое молодежью въ день окончанія... хожденія на вечерниці; ДУЯВИЦЯ – вьюга, мятель;

3. «тварина – носій процесуальної ознаки, названої мотиватором»: СКАКАВИЦЯ – лягушка; ЩИПИЦЯ – насѣкомое ухвертка; КИГИЦЯ – чайка;

4. «істота – носій процесуальної ознаки, названої мотиватором»: ЛІТАВИЦЯ – сказочное женское существо, соблазняющее молодыхъ мужей; ЛОСКОТНИЦЯ – щекотунья, русалка, которая замучиваетъ щекотаньемъ встрѣчающихся ей людей;

5. «неістота – об'єкт, процес і результат дії, названої мотиватором»: ПРИЙМИЦЯ – приємъ, угощеніе; ¹СТУПИЦЯ – деревянная ловушка для звѣрей; ТЯГУЛИЦЯ – употреблено въ загадкѣ на возъ: чотири чотиренки та два хведоренки тягли тягулицю за хвіст на вулицю; ІХАВИЦЯ – їзда;

6. «місце дії, названої мотиватором»: КУПІЛЬНИЦЯ – ванна та інші.

До складу семантичної структури названих вище дериватів-лексем входить переважно лише один *лексико-семантичний варіант* (ЛСВ), інколи кілька ЛСВ з однаковим частковим СЗ. Вихід із активного вжитку дериватів-лексем ЗАБІЙНИЦЯ, ²КІТВИЦЯ, КРАВАЛЬНИЦЯ, ПОМІРНИЦЯ, ²ПОМИНАЛЬНИЦЯ, РОСХІДНИЦЯ, ¹СТУПИЦЯ, а також окремих ЛСВ (БОВТИЦЯ 2, 3, 4) пояснюється виходом із ужитку реалій, названих даними дериватами. Іноді вихід деривата з ужитку супроводжується виходом з ужитку мотивуючої основи: чмовхати – ЧМОВХАЛЬНИЦЯ.

У деяких випадках відбувається витіснення з активного вжитку деривативного утворення словом-синонімом, синонімічним словосполученням або однокореневим утворенням синонімічного словотвірного типу (при цьому у середині ХІХ ст. вони у переважній більшості випадків існували як рівноправні): ²ВІШАЛЬНИЦЯ – шибениця; ГОЙНИЦЯ – ліки; ДУЯВИЦЯ – заметіль; ХОДИЛИЦЯ – ходули; ІХАВИЦЯ – їзда; ПРИЙМИЦЯ – приймання, пригощання тощо.

Подібне витіснення з активного вжитку окремих дериватів-лексем (і окремих ЛСВ багатозначних дериватів-лексем) пояснюється дією тенденції до нормалізації і стилістичної диференціації слововживання. При цьому слово, яке осмислюється у мовленнєвій практиці як просторічне, діалектне, виходить з ужитку, а залишається слово, нейтральне у стилістичному відношенні. У деяких випадках діє тенденція до термінологізації лексики: з двох абсолютно «рівноправних» назв залишається одна, друга втрачає активність. Важливу роль відіграє взаємодія синонімічних СТ, напр., віддієслівні деривати з **-иц(я)**, що характеризуються частковим СЗ «неістота – процес і результат дії, названої мотиватором» витісняються віддієслівними дериватами з суф. **-ни(я)** і загальним СЗ «опредметнена дія», що становлять високопродуктивний СТ віддієслівних іменників. СТ іменників на **-ни(я)** з названим СЗ має високу продуктивність, оскільки деривати цього типу утворюються від основ дієслів доконаного і недоконаного виду, як префіксальних, так і безпрефіксних, дієслова можуть бути перехідними і неперехідними, легко відбувається творення дериватів від

твірних основ іншомовного походження. Для **словотвірного підтипу (СП)** віддієслівних іменників з суф. **-иц(я)** і частковим **СЗ** «неістота-процес і результат дії ...» існують певні обмеження, деривати утворюються переважно від дієслівних основ недоконаного виду, не утворюються деривати від твірних основ іншомовного походження.

Вихід з активного вжитку окремих віддієслівних дериватів із суф. **-иц(я)** пояснюється змінами умов життя сучасних людей. Життя в умовах урбанізації та відчуження особистості веде до забуття народних фольклорних традицій, традицій народної медицини, традицій сільського способу життя. Тому зникли КИГИЦЯ, ЛІТАВИЦЯ, ЛОСКОТНИЦЯ, ПІЙМИЦЯ, ТЯГУЛИЦЯ. Однак слід зауважити, що у наш час відродження українських народних традицій можливим є повернення таких слів із складу пасивної лексики до складу лексики активної.

У другій половині ХХ ст. виходять з ужитку і багатозначні деривати-лексеми середини ХІХ ст. з різними СЗ окремих семем:

ЗБІРНИЦЯ – 1) метла («неістота, з допомогою якої виконується дія, названа мотиватором»), 2) сборище («неістота – об'єкт і результат дії, названої мотиватором»);

НАЙМИЦЯ – 1) («неістота – процес і результат дії...»), 2) наємная плата («неістота, з допомогою якої виконується дія...»).

У наш час вийшли з ужитку також окремі семемі, наявні у складі семантичної структури багатозначного деривата-лексеми у ХІХ ст., (при цьому всі останні ЛСВ деривата-лексеми фіксуються і в середині ХІХ ст., й у другій половині ХХ ст.). Напр., вийшли з ужитку такі семемі:

ПРИГРЕБИЦЯ₂ – *ходь въ помещеніе съ гончарнымъ горномъ*; **ПРИГРЕБИЦЯ₃** – *у колесниковъ: входъ въ яму, служащую для склада топлива и сообщенія съ топкой*; **КАЗАЛЬНИЦЯ₂** – кафедра.

Результатом виходу з активного вжитку великої кількості деривативних утворень є різке зниження продуктивності та регулярності СТ віддієслівних іменників із суф. **-иц(я)** та загальним СЗ «носій процесуальної ознаки». Даний СТ у другій половині ХХ ст. втратив близько 123 дериватів-лексем (не рахуючи окремих семем, що теж вийшли з активного вжитку), близько 167 семем (включаючи семемі дериватів-лексем, що вийшли з ужитку). При цьому фіксуються лише окремі деривати, які можна вважати новотворами ХХ ст. Поряд із цим не можна говорити про значну зміну семантики даного СТ. У другій половині ХХ ст. даний СТ втратив лише один СП із частковим СЗ «істота-носій процесуальної ознаки, названої мотиватором», цей СП не складався з великої кількості дериватів й у середині ХІХ ст. Інші СП із частковим СЗ «неістота, з допомогою якої виконується дія, названа мотиватором», «неістота-носій процесуальної ознаки, названої мотиватором», «тварина-носій процесуальної ознаки...», «неістота – об'єкт, процес і результат дії...», «місце дії, назване мотиватором» існують й у середині ХІХ, й у другій половині ХХ ст. У межах даних СП спостерігаються значні зміни кількісного складу, прямо пропорційні кількості деривативних утворень (напр., СП, що характеризуються СЗ «неістота, з допомогою якої виконується дія...», «неістота – носій процесуальної ознаки», «неістота – об'єкт, процес і результат дії...», втратили найбільшу кількість дериватів, але за кількістю дериватів вони, як і раніше, переважають інші СП).

За даними «Словаря української мови» і творів української літератури ХІХ ст. **словотвірний тип (СТ)** віддієслівних іменників із суфіксом **-ин(и)** і загальним **словотвірним значенням (СЗ)** «носій процесуальної ознаки» в українській мові другої половини ХІХ ст. мав 40 дериватів. Майже всі вони – однозначні та багатозначні – були назвами народних звичаїв та обрядів:

ВИВОДИНИ – первое посещение церкви женщиною через шесть недель после рождения ею ребенка для получения очистительной молитвы; так называется также и сама молитва;

ВИХІДЧИНИ – народный звичай відзначати залишення житла при переїзді, виїзді (у Грінченка відсутнє; джерело – І. Нечуй-Левицький «Кайдашева сім'я»);

ВІДВОДИНИ – обед новобрачных, свекра и свекрови у тестя и тещи в последний день свадебных пиршеств – субботу той недели, в начале которой было **ВЕСІЛЛЯ**, а затем ужин тестя и тещи в хате новобрачного;

ГОСТИНИ – гостювання (у Грінченка відсутнє; джерело – І. Франко «Захар Беркут»);

ДОМОВИНИ – обрядовый перед свадьбой договор относительно числа свадебных гостей, подарков;

ДЯТИНИ – обычай: на третий день Христова Воскресения после обедни раздавать бедным куски освященных пасхи, мяса, колбас **и яйца**;

ЗАГОВИНИ – заговенье, канун поста;

ЗАЗОВИНИ – пирушка у свадебных гостей после свадьбы;

ЗАКЛАДИНИ – основание (здания), также и пиршество по этому поводу;

ЗАМОВИНИ – заговор, заклинание;

ЗАПОЇНИ – обрядовое угощение от жениха родителей невесты и других родственников после заручин и сопровождаемое положенными для этого песнями;

ЗАРУЧИНИ – обручение;

ЗВОДИНИ – 1) свадебный обряд, состоящий в том, что после первой свадебной ночи сваха, **ДВІ ПРИДАНКИ** и **ДРУЖКО ВЕСІЛЬНИЙ** входят у **КОМОРИЮ** и заставляют новобрачных встать (**ЗВОДЯТЬ** молодых), затем одевают новобрачную...; 2) очная ставка;

ЗГОВОРИНИ – сговор относительно **весілля**;

ЗЛИВИНИ – 1) сливание, обливание; 2) обрядовое омовение роженицы и рук повивальной бабки после крестин; 3) слитое из разных сосудов в один;

ЗМОВИНИ – 1) уговор; 2) сговор (*про весільний обряд*);

МОЛИТВИНИ (від дієслова **МОЛИТВАТИ**) – обряд чтения очистительной молитвы над новорожденным и наречения ему имени;

НИКОНИ – 1) третий день после праздника; 2) *никони ловити* – никати;

ОБЗОРИНИ – 1) огляд; 2) оглядини (у Грінченка відсутнє; джерело – І. Нечуй-Левицький «Старосвітські батюшки та матушки»);

ОБМОЛОТИНИ – окончание молотьбы и угощение по этому случаю;

ОБСТРИЖЧИНИ (**ПОСТРИЖЧИНИ**) – обрядовая первая стрижка ребенка по истечении первого года его жизни;

ОГЛЯДИНИ – 1) осмотр, осматривание; 2) осмотр жилья и хозяйства жениха, делаемый родителями невесты после сватовства и оканчивающийся угощением;

ПЕРЕПРОСИНИ – 1) извинение; 2) пирушка после примирения;

ПЕРЕТЯГАНИ – переход гостей от тестя к свекру во время свадьбы, также в первое воскресенье после свадьбы;

ПОВ'ЯЗИНИ – обряд повязывания новобрачной;

ПОГРЕБОВИНИ – поминки по усопшем;

ПОТРУСИНИ – собрание небольшого числа гостей, лиц, более близких семье, на другой день после пирушки для доедания и допивания остатков от вчерашнего дня;

ПОЧЕПИНИ – надевание на новобрачную головного женского убора;

ПРИНОСИНИ – приношение, пожертвование, жертва;

ПРОВІДИНИ – приїзд або прихід до кого-небудь з метою провідати (у Грінченка відсутнє; джерело – І. Нечуй-Левицький «Старосвітські батюшки та матушки»);

ПРОДИРИНИ – празднество на второй день крестин;

РОДИНИ – 1) рождение, роды; 2) празднество по случаю родин;

РОЗГОВИНИ – разговенье;

СМІЇНИ – свадебный пир на четвертый день свадьбы;

ТОРОЧИНИ – свадебный обряд, состоящий в том, что девушки пришивают

торочки до рушників;

УВОДИНИ – 1) введение в храм родильницы после шести недель; 2) посещение новобрачною церкви в понедельник после брачной ночи для получения молитвы;

УМЕРЛИНИ – акт смерти и сопряженные с ним народные обряды;

УХІДЧИНИ – пирушка на новоселье;

УХОДИНИ – 1) вход; 2) = УХІДЧИНИ;

ХРЕСТИНИ (ИРШИНИ) – крестины.

Семантика даного СТ у другій половині ХІХ ст. була досить обмеженою і визначалася переважно одним частковим СЗ: «неістота – процес і результат дії, названої мотиватором», зрідка фіксується ще одне часткове СЗ «неістота – об'єкт і результат дії, названої мотиватором». Даний СТ був малопродуктивним у той час і мав вузьку семантичну сферу. Спостерігається, проте, перехід значної кількості віддієслівних дериватів із суфіксом **-ин(и)** до розряду застарілої лексики (у «Словнику української мови» в 11-ти томах наявні лише поодинокі віддієслівні утворення з цим суфіксом, дуже часто ці приклади супроводжує помітка «застаріле»). Вийшли з ужитку або стали маловживаними такі деривати: ВИВОДИНИ, ВІДВОДИНИ, ДЯТИНИ, ЗАГОВИНИ, ЗАМОВИНИ, ЗАПОЇНИ, ЗВОДИНИ, ЗЛИВИНИ, ЗЛЮБИНИ, МОЛИТВИНИ, НИКОНИ, ПЕРЕТЯГАНИ, ПОВ'ЯЗИНИ, ПОТРУСИНИ, ПОЧЕПИНИ, ПРОДИРИНИ, СМІЇНИ, ТОРОЧИНИ, УВОДИНИ. Перехід до розряду застарілої лексики цих дериватів можна пояснити докорінним зламом умов життя українського народу: поступово забувався цілий ряд народних традицій, звичаїв та обрядів. СТ віддієслівних іменників з цим суфіксом у 70-80-х роках ХХ ст. став непродуктивним. Зараз почався процес відродження української духовності, традицій народного життя, у зв'язку з чим можна припустити, що відроджуватимуться «забуті» нами народні звичаї й обряди. Отже, із розряду застарілої до розряду активної лексики повернуться і слова, що називають ці звичаї та обряди, у тому числі й названі вище віддієслівні деривати із суфіксом **-ин(и)**. Можливо, згодом СТ віддієслівних іменників з цим суфіксом стане регулярнішим та продуктивнішим.

Література

1. Словарь української мови / за ред. Б. Д. Грінченка. – К., 1907 – 1909. – Т. 1 – 4.
2. Словник української мови: В 11-ти томах. – К. : Наукова думка, 1970 – 1980. – Т. 1 - 11.
3. Словотвір сучасної української літературної мови. – К. : Наукова думка, 1979. – 591 с.
4. Хрустик Н. М. Проблеми морфемного, словотвірного та етимологічного аналізу / Н. М. Хрустик. – Одеса : Фенікс, 2011. – 114 с.

References

1. *The dictionary of Ukrainian language, (1907 – 1909)*, ed by B. D. Grinchenko [Slovar' ukrains'koi movi : u 4 t. / za red. B. D. Grinchenka], Kyiv, V. 1 – 4.
2. *The dictionary of modern Ukrainian language, (1970 – 1980)*, [Slovnick ukrains'koi movi : u 11 t.], Nauk. dumka, Kyiv, V. 1 – 11.
3. *The word-formation of modern literary Ukrainian language, (1979)*, [Slovotvir suchasnoi ukrains'koi literaturnoi movi : monografiya], Nauk. dumka, Kyiv, 407 p.
4. Khrustyk, N. M. (2011), *The problems of morphemic, word – building and etymological analysis* [Problemi morfemного, slovotvirного ta etimologichного analizu : nauk.-metod. posib.], Phenix, Odesa, 114 p.

Л. И. Хаценко,

*Одесский национальный университет имени И. И. Мечникова,
кафедра украинского языка*

ИЗМЕНЕНИЯ СЕМАНТИЧЕСКОГО НАПОЛНЕНИЯ СЛОВООБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ТИПОВ ОТГЛАГОЛЬНЫХ СУЩЕСТВИТЕЛЬНЫХ С СУФФИКСАМИ -ИЦ(Я) И -ИН(И)

В статье рассматриваются вопросы семантических изменений в составе двух словообразовательных типов отглагольных существительных. Появление подобных семантических изменений связано с выходом из употребления устаревших слов и образованием неологизмов. Для анализа особенностей семантической динамики отглагольных существительных с суффиксами **-иц(я)** и **-ин(и)** были использованы материалы двух словарей: «Словаря украинского языка» под ред. Б. Гринченко (XIX век) и «Словаря украинского языка» в 11-ти томах (XX век).

Ключевые слова: словообразовательный тип, словообразовательное значение, семантическая динамика, отглагольные существительные.

L. I. Hatsenko,

*Odessa National I. I. Mechnikov University,
Ukrainian Language Department*

THE FUNCTIONING OF THE WORD-FORMATIVE TYPES WITH SUFFIXES -ИЦ(Я) AND -ИН(И) IN UKRAINIAN LANGUAGE

The deverbative word-formative types in Ukrainian language defined in works by I. Kovalyk, S. Bevzenko, S. Samiylenko, V. Tokar, L. Humetska and other. The article is devoted to the study of functioning of the word-formative types with suffixes **-иц(я)** and **-ин(и)**. The attention is focused of the development of these word-formative types. Our research is based on examples from «Dictionary of Ukrainian language» (1907 – 1909) by B. Grinchenko and «Dictionary of Ukrainian language» (1970 – 1980). To reach the aim we had to solve the following problems: to outline the verbal nouns of the word-formative types with formants **-иц(я)** and **-ин(и)** in the dictionaries; to study characteristics of these word-formative types; to analyse of they semantic load transformations on the development. Methodology: the descriptive method, the continuous sampling method, the method of morphemic and derivational analysis.

Key words: word-formative types, derivational meaning, semantic dynamic, verbal nouns.